

ԱՐԵՎԵԼ. ՀԻՄՆԱԿԱՆ. ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԵՆՆԵՐ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ. 30 յուլիս. —Անգլիոյ և Ռուս-
գուկայի միջև սկսած բանակցութիւնը ի
մասին արեւելեան վերջին զեպերուն,
չառ յառաջանայ են, բայց այժմէն կարելի
չէ որոշել կատարելապէս համաձայնութեան
մը ստորագրութեան թուականը:

ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 20. —Գրեթէ կատարութեան
որոշման և իրականացման ժողովոյ գումար-
արկութեան համաձայն, Պրիմորիէի երկրային
3 ի գէմ 53 ծայտով ընդունեց Բոնիպոյ
պետութեան մասին իրեն մատուցեալ ծը-
րագիրն, որով Լէորտոյ Բ. Թագաւորն իր
երկրին կը թողու. Բոնիպոյ. — բան մը որ
այժմ կատարեալ իրողութիւն մըն է՝ եր-
կու ժողովներն ալ պայմանագրութիւնն
ընդունած ըլլալուն պատճառաւ:

ԻՐԱՄԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱՆ

Վայթթի, 19 Թուիս

ՀԱՄԱՐԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱՆ	
3 ամի Լեւոնայի Կարպի (Գարպի)	108 3
4 ամի Լեւոնայի Կարպի (Գարպի)	108 11
5 ամի Լեւոնայի Կարպի (Գարպի)	23 20
6 ամի Լեւոնայի Կարպի (Գարպի)	23 21

Օմանեան Քանախիտ

Եւէ Երկու Գարպի (Գարպի)	19 80
Գարպի Գարպի (Գարպի)	19 29
Գարպի Գարպի (Գարպի)	19 29
Գարպի Գարպի (Գարպի)	19 29
Գարպի Գարպի (Գարպի)	19 29

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Եւէ Երկու Գարպի (Գարպի)	55 13
Գարպի Գարպի (Գարպի)	55 13
Գարպի Գարպի (Գարպի)	55 13
Գարպի Գարպի (Գարպի)	55 13
Գարպի Գարպի (Գարպի)	55 13

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	89
Գարպի Գարպի (Գարպի)	23 14
Գարպի Գարպի (Գարպի)	19 34

ԲԱՆԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բանկային Գարպի (Գարպի)	4 36
Գարպի Գարպի (Գարպի)	9 10
Գարպի Գարպի (Գարպի)	6 88
Գարպի Գարպի (Գարպի)	4 35
Գարպի Գարպի (Գարպի)	497 12
Գարպի Գարպի (Գարպի)	76
Գարպի Գարպի (Գարպի)	133

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	100
Գարպի Գարպի (Գարպի)	87 28
Գարպի Գարպի (Գարպի)	110 15
Գարպի Գարպի (Գարպի)	108
Գարպի Գարպի (Գարպի)	90 80
Գարպի Գարպի (Գարպի)	51 18
Գարպի Գարպի (Գարպի)	7 68
Գարպի Գարպի (Գարպի)	80
Գարպի Գարպի (Գարպի)	118 9
Գարպի Գարպի (Գարպի)	108 30
Գարպի Գարպի (Գարպի)	108 15
Գարպի Գարպի (Գարպի)	100 10

ԵՐԻՄՈՒԹՅՈՒՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	92 80
Գարպի Գարպի (Գարպի)	107
Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 30
Գարպի Գարպի (Գարպի)	76 50
Գարպի Գարպի (Գարպի)	278 75
Գարպի Գարպի (Գարպի)	683 92 1/2
Գարպի Գարպի (Գարպի)	765
Գարպի Գարպի (Գարպի)	93 90
Գարպի Գարպի (Գարպի)	470 50
Գարպի Գարպի (Գարպի)	412 50
Գարպի Գարպի (Գարպի)	467 50
Գարպի Գարպի (Գարպի)	610
Գարպի Գարպի (Գարպի)	449 75
Գարպի Գարպի (Գարպի)	2820
Գարպի Գարպի (Գարպի)	75 1/4
Գարպի Գարպի (Գարպի)	575
Գարպի Գարպի (Գարպի)	695
Գարպի Գարպի (Գարպի)	25 27 1/2

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 3/8
Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 3/8
Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 3/8
Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 3/8
Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 3/8

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	102 3/4
Գարպի Գարպի (Գարպի)	13 1/4
Գարպի Գարպի (Գարպի)	96 1/2
Գարպի Գարպի (Գարպի)	101
Գարպի Գարպի (Գարպի)	85 1/4
Գարպի Գարպի (Գարպի)	100 1/2
Գարպի Գարպի (Գարպի)	92
Գարպի Գարպի (Գարպի)	75 1/2
Գարպի Գարպի (Գարպի)	97 1/2
Գարպի Գարպի (Գարպի)	25 27 1/2

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	116 30
Գարպի Գարպի (Գարպի)	130
Գարպի Գարպի (Գարպի)	116 30
Գարպի Գարպի (Գարպի)	130
Գարպի Գարպի (Գարպի)	116 30

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	20 42 1/2
Գարպի Գարպի (Գարպի)	244 25
Գարպի Գարպի (Գարպի)	79 20
Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 20

ԼԵՎՈՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարպի Գարպի (Գարպի)	18 20
---------------------	-------

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

ԱՅՏԱՆՈՒ ՆԱԶԱԴԻՐ

Անպատեհ չէ կարծեմ ըսել թէ հաս-
տատ կայուն լինանք և զրկել նախաձեռ-
նը իր արդարեալ կ'արժէ որ զոր մ'ալ
իրոջ հաստատ և ընդարձակելով գործե-
րու հետաձուլ լինել:

Ան այս առաջարկութիւնն ոչ մեծ և
ոչ ալ բարդութիւնն ունի, գիտեմ, բայց
իրեն ու շահերը ինչ մը աւելի շո-
ւափելի կերպով ներկայանելով՝ փորձ
ի ըստ շահերու ստանձնելու մը ընել
և պարզել կ'ուզեմ իրենց արդեալ գոր-
ծերու յարմարեցումը առաջարկել մը, ուրիշ
կրնան օգտու զայի մեր պրոպագան-
տներու և յարմարեցումը առաջարկել մը:
Ըսել կ'ուզեմ պարզապէս թէ՛ չ'ըլլար
արդեալ, որ մտային զարգացման և ինչ
չառ ալ ներկայանալ կարողութեան գոր-
ծերու գործարարութեան ունեցող պրոպա-
գանտները փոխանակ ատի իրար, մե-
ծաւ մասամբ գործարարական անձուկ առաջ-
գնդերուն մէջ այնքան սեղմուելու՝ ինչ
մ'ալ գաւառները գործարար իրենց ալը,
ինչ մ'ալ այն տեղերը փոխանակ զարգ-
ացում և գործան աշխարհ գործունեւ
թիւններն, ուր ոչ միայն գոհ կրնան ըլլալ:

Իրենց արդուսը զի բացեց իմ, և իրենց
ապագային հիմունքը պրոպագանտն
աւելի հաստատ հիմունք մըս հաստատելով առ-
տակաւ, այլ եւ խօսելի գրեթէ և միջեւ
իւր գանձարան միջոցներով իրենց կարելի
ցելի գաւառացի երրորդ կրթութեան
գործուն նպատակն ալ աւելի մեծ ծա-
ռայութիւնն մը մատուցել կ'ընեն անոնց
որոց դատարարականութեան և յառաջգ-
նութեան այնքան նախաձեռնողներ և զայ-
նու իրենց լուրջ խորհրդածութեան առ-
արկող ըսած կ'ընեն:

Հարեանցի դիտած ըստ մը թող չը
համարուի ըստ այս առաջարկ, և ոչ ալ
զարմանալ անարկուի թէ՛ իրենց ապ-
րուստն նայելով իրենց համար գոյազա-
գուտը Պրիմ Կարպի զիմաղ պատա-
նագոյ ընտանիքին մէջ ինչպէս կարելի
է գործ գտնել, մանաւանդ ապագայ իտա-
տայի գործերը:

Կարծեմ յայտարարելով հանդերձ թէ՛
իմ առ այժմ հանգստի ուզած ապագայ
խորհրդին հոս զիմաղներու ընտանիքին չէ
արդէն. — ինչպէս որ չեն նաև այդ գաւա-
ռացիներու կատարելու գերն ու գործը
անոնց, որոց մըս կուզեմ խօսել Պրիմ
զարգացող դասուն և հաստատել օգուտ
ներն անել իրենց, — չեմ փայտակար ըս-
ել նաեւ թէ՛ ինչ երբեք ապագայ իսկ
եղած լինի, այսինքն բոլոր գաւառացի հա-
մար իսկ այդպիսի հրաւեր մը, զարմաղ
գարմանայ չէ, փայտի գտնողին շա-
տերն այնպիսի վայրեր են արդարեւ, ուր
գրական գիտութեան, նոր պատմութեան
և ինչ շատ ալ զբաղմ տէր Պրիմ ինչպէս
նոց կողմանէ, շատ գործեր կրնան ստեղ-
ծուիլ և շահագործուիլ, մինչ յաւել առ-
տակարն գտնողագործին զուգի այդ
անկէն իրենց նախնայ սովորութիւննե-
րն ու գնած գործի խնդուկ ստարգը
ներէն քան չեղի չը իրենց տեղ ինչ
մ'ալ յամառող արդի ուղեւ ու անհա-
մատարկ ընտանք ձեռաց մէջ:

Կարծեմ արդարեւ ընդարձակել կամ
առանձին իսկ իսկայն այս կարեւոր խնդ-
րոյն վրայ, կարծեմ ըսել թէ՛ որքան օգ-
տակար և միանգամայն արդիւնք տնդ-
րակել կրնայ ըստ այսինքն զարգեալ
նախնայն ու ըրու. կողմին համար ալ —
հաստատով այժմէն թէ՛ այդ գաւառացի
այլ ընտանիքային զգալի հարկա-
գրի պարզութիւնն այն տունն հիմունք
չափ, չի շատ հզօր ու համոզելի պիտի լինի
գործարարական օրինակներն այդ արդիւնք
իրենց համար, քան ցոյց տալ առ այդ եղած
յորդորներն ու քարոզներն:

Բնկարծեմ իմանալ — ամուսնական — տե-
սակցին իսկ քննելով խնդրել, կարծեմ
կարծեմ հաշուի եւ ինքնակրթութեան առ-
տակար մի անգամ թէ՛ առ ի չեղող դրամա-
տի այստեղ մէջ մէկու զրոյ գիտող մեր
հայ աղիւնք՝ որքան վրայ, որքան
սիրով ու պատուով պիտի կարենան ամու-
սնական տեղ՝ նոյն իսկ զարգեալանալ մէջ
կամ տեղացուց հետ, և քան իրենց մայ-
րեր հանդիմանալ ապրել, որոց բարոյա-
կան միջակ ո' գիտէ թէ՛ ո'ք պիտի հա-
նելի այս ընթացքով:

Կարող գրեցաւ և ի մասնակցութիւն
Բէլեան Լեւոնայի լուրջ խորհրդածու-
թեանց թողովով սակայն այս կէտն ամե-
նակարեւոր, եւ իր գտնած առ այժմ
Առաքելի վրայ խօսելի միայն, որ գործի
ամենաբարձրակէ և յարմարեցումը վայր
մէ, եւ ի իրենց մեծ օգուտը երկրի մը
արդարեւ:

Առանաղ աշխարհագրական նկարա-
գրելու պիտի շուրի, ըստական և ընդ
միայն թէ՛ շատ հեռու չէ Պրիմ, շորս
կամ առ առաւել հինգ զիմաղ միայն կը
մնայ ընդհանուր մէջ, եւ ահա յալորդ
որ կը հանդիման Սեփրին, որ Առաքելի
նախնայն իմանալ է:

Հարկ է արդ որ Սեփրին լսելով մեր
նպատակի բացատրութեան համար կը
հարեւորութիւն ունեցող տեղական վիճակի
և կենաց ինչ ինչ նկարագրութեանց
Բէլե մը ծանր ջրով ու ծովակերպին
ընական խոսակցութեամբ Սեփրին կը
կրնայ Առաքելին անկի գիտարարութեան
թէ՛ պէտք, սակայն առ վերջին հինգ վեց
տարուան մէջ մանաւանդ անհամաձայ-
ն կերպով ընդարձակելով ու հոխարանով
պիտի վայր մը եղած և վերջապէս այս
անհանգի, եւ օր քան զոր ընդարձակելու
և փայտիկ ալ արմատաւոր, մանաւանդ ի զո-
րից Առաքելի ընդհանուր խոսակցութեան
նախնայն իմանալ է:

Բէլե մը ծանր ջրով ու ծովակերպին
ընական խոսակցութեամբ Սեփրին կը
կրնայ Առաքելին անկի գիտարարութեան
թէ՛ պէտք, սակայն առ վերջին հինգ վեց
տարուան մէջ մանաւանդ անհամաձայ-
ն կերպով ընդարձակելով ու հոխարանով
պիտի վայր մը եղած և վերջապէս այս
անհանգի, եւ օր քան զոր ընդարձակելու
և փայտիկ ալ արմատաւոր, մանաւանդ ի զո-
րից Առաքելի ընդհանուր խոսակցութեան
նախնայն իմանալ է:

Սեփրին Առաքելն, որ ընդհանուրով
հաջիւ երեք ժամանակ հեռուարութեան
ունի Սեփրին, բոլորովին անտարբեր եւ
անմասն մնացել և գրեթէ վերջին կայծ
քաղցրակերպութեան ընդհանուր յառա-
գիծութեան, այնպէս որ՝ տակաւին խո-
ւոր զուգի մէջ գրեթէ Առաքելն, իր ար-
տաքին երկուցիկով ու անոնց ցող պարե-
լու եղանակով:

Թուրք ժողովուրդին անմիջապէս ետ-
քը՝ մեծամասնութիւնն Հայոց կողմն և
քաղցրեւ ընդհանուր, որք 25000 շափ տուն
(տեւոր ըսելն աւելի ճշդ է, քան իր մէկ
տան մէկ, քանի մը տեւոր խոնդուր են,)
կը համարուի. Առաքել ընդհանուր, ի իսկ
առաջ գալորդէ ելող իր արեւունքը — ցաւա-
րի է ըսել թէ՛ ինչպէս ալ հայրենիք ընդ-
հանդիմանող շատ հոգ չեն տանիք — Թուր-
քերէն և ընդհանուրապէս, իսկ հայոցստ-
նէն երկրին, տարածքին և տարիներ եղա-
նային ըստական հին, անցող դարունը,
եթէ կուզէք, և այս գիտարարութեան շնա-
որ իրենց մէջ տիրող ընտանեկան հա-
ւանդ շահերի սովորութեան պատճառաւ
անհոգի:

Իրաւ է որ միմիջարկան համարող
տեղացի արդի ազգ. երկուսը զարգացած
բաւական ապագայութիւն ունենցել են, ա-
նոնց զարգացականացման գործին մէջ, ի-
րաւ է որ գործը հեռուստ աղիւնք ի-
րենց մայր կայսրու կամ Գարպի հաս-
տակներն ու անհոգի գրեթէ կայսրոց

Թողով ընդհանուր հազած և ինչ շատ
շնորհալի մեծ մը առած են, և ինչ մ'ալ
խօսելի ու գրեթէ անկախ, սակայն զեպ
յառաջ ըստական նախաձեռն, քաղցրակերպ-
ութեան համակերպութեան փայտիկ և ընդ-
րական ոգի կը պակի վերջապէս Առա-
քելի ազգայնոց մէջ. Առաքելութեանց
շատ հաջողակ չեն, և շատ անգամ իսկ
կուտան մինչ իսկ իրենց թաղին մէջ հա-
տատուող ինչ շատ քաղցրակերպ օտար
անհոգիներու տեսակցութեանն են, այս
իսկ է արդէն զիրենք այդ վիճակին մէջ
պահող գիտարար պատճառով, որովհետեւ
արդէն տեսած չըլլալէն զատ՝ այսպիսով
ըսելն ալ հեռի գտնուելով միջոց՝ ո'ք հա-
տարի աշխարհի յառաջգիտակարն ձգտմանը
մասին զարգացող և ոչ ալ ժամանակին
պահանջմանց գիտակցութեանն ունի տա-
կաւին մեծագոյն մասամբ, որով իրենց
զիրենք շատ կատարելալ կը գտնեն և առ
տակաւ փայտակար և բարձրանալու պէտ-
ք չեն զգար գրեթէ, մինչեւ երկրի
այնքան գիտութիւններ կ'ընեն իրենց
միմիջարկութեամբ, Այս անտարբերու-
թեան ահա՝ ցաւով է խոստովանել թէ՛
ինչ քարու շափ յետադիմական ապագայ
տարբերութիւնն մը կը տեսնուի մինչ իսկ
Սեփրին և իրենց քաղցրակերպութեան
ստորինականութիւնը, որ, ինչպէս ըստե-
ցաւ, հաջիւ երեք ժամու հեռուարու-
թեան ունի զաղեկագործ:

Տուններէն, որ արդէն համեմատական
չէ ընտանեաց թուոյն, այսինքն նուազ է,
հաշուի են բոլորովին առողջապահութեան
նախնայն և փայտակարութեան պայմաննե-
րն. խօսու ինչ բացառութեամբ, գիտար-
ը գտնել հոս, հայ ընդհանուր մէջ, ընա-
կարան մը, ուր գրեթէ զեպիւն ընդհա-
կան հաշուի մը համապատասխան՝ մա-
թիմիւն, կոկիթիւն և կարգապահու-
թիւն տեսնուի:

Շատ անգամ գիտում է թէ՛ պէտք է
զիրով զաւոյնային և ապրուստի կողմէն
ալ զի բաւանցող երկրներու ժողովուրդը
ընդհանուրապէս շատ յարմ. ու գտնող ալ կ'ը-
նեն անոնց քաղցրակերպութեան հասանքին
մէջ, քան անտեղի վայրերու ընտելաց, առ-
կայն Պրիմ, Սեփրին և Պրիմի իսկ
նախնայն քաղցրաց ապագան մօտ եղող է
և ինչ իսկ ծովակերպ — մանաւանդ ի-
րենց իրենց միմիջարկութեամբ, Առաքելի
անհոգիներն են, և քաղցրակերպութեան
ալ շատ կարեւոր նախնայն ալ իր բո-
լորովին անհամապատասխան և անփայ-
լի ի վերջապէս այս վիճակ քաղցրակեր-
պութեան:

Մի քանի յառաջգիտակար երկուստար-
պաց գրեթէ յստակով ըսելով, վերջին
սկսած է թէ՛ պէտք է հոգ տարուի ալ
զայլին երկուսն մանկուսն կը իրենց
սակայն շատ ու ինչպէս մէջ. հետեւե-
րար իրենց այդ վիճակին բարեփոխման
գործը եթէ միմիջարկ այդ փորձարարներն
գուրու զայիք նոր սերնդին տակար
ու զոգով շահերուն չթողով, և իրենց ալ
փոխարքով մեծ շահերն ի իսկուս առնող
զայիքստակութիւնն մը հաստատել այն
տեղ Պրիմի գործունեայք, մեծագոյն ու
ազգութեան կրնան նպատակով այդ մեծ
կերպութիւն — Առաքելի — ազգայնոց քաղ-
ցրակութեան կարեւոր գործին:

Երկրին անհամաձայն ընդարձակութեան
և ինչպէս ընդհանուր մասին խօսելով, թէ՛
պէտք է շատ չեմ կրնար ճշդէն ասոնք, բայց
առ շարի գտնել կրնամ հաստատապէս ըսել
թէ՛ այդ նախնայք ըստ ինչպէս Պրիմի
գալի շափ ընդարձակութեան ունի գրե-
թէ, մինչեւ իր ընտելաց թուովն այդ-
պէս չէ մեծնելու, այսինքն շատ նուազ
են՝ իր պատասխարելու և արտագրելու
կարողութեանն:

Ինչպէսզայն այս անդաւանդութեան
ահա՝ իրեն հիմունքուն իսկ արտագրու-
թեանց առատութեանը ի շարս սակայն
նախնայն արդէն մեծ տեղ ու գաւառ
Առաքելն գտնել այժմ մշակել կրնանք
ալ աւելի խոսակցութեան, պատմական
զաւորներ ունի տակաւին:

Իր չեն ու ծագողով անցնելով, իր ա-
մենահարուստ անտառներուն ու դարա-
ստաններուն վրայ ընդարձակութեան խօսելի
նպատակէն դուրս նկատելով, կը փայտ-
գիծ միայն արդի վիճակին մէջ կարող մը
նոր ձեռնարկներուն մասին ինչպէս յար-
մարութիւնները բացատրել, որոց կրնան
մեծնարկել գործունեայ Պրիմից՝ առաւել
մինչ կամ իրենցարար, և որոցմով կրնան
իրենց մէջ մէկ ապագայ լինել ապագայա-
պէս:

Առանաւ արդարեւ ի բնութեան մեծ
կերպով օժտուալ հարուստ երկրի մըն է,
զի ոչ միայն բարդաշխարհային մասերն ու
հեռուստ շատ երկրներուն ամենէն ար-
գասարեւ, ամենէն օժտող հոգն է որ ու-
նի, այլ և՛ անհոգի պատմականութեան
սակալ երկրին սպասանող եր

